

Abdylkadyr Geýlanynyň kitabynda agzalýan «Zümerret kerpiçleri»

Category: Filosofiýa, Kitapcy, Romanlar

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Abdylkadyr Geýlanynyň kitabynda agzalýan «Zümerret kerpiçleri»

■ Awtor hakynda

Nazan Şara Şatana – tanymal türk şahyry, ýazyjy, taryhçy, suratkeş, senarist, kompozitor.

1957-nji ýylda Stambulda doglan Nazan Şara Şatananyň asly meşhur dagystanly Şeýh Şamiliň neslindendir.

Nazan hanyň döredijilik işine žurnalistlik kärinden başlady. Soňra turizm sektorynda işläp ýörkä döredijilik dünýäsine ymykly gadam uran ýazyjynyň kitaplary häzirki döwrüň Türkiýesinde iň köp okalýan ýazyjylaryň hataryna girýär.

Birnäçe taryhy romanlaryň awtory bolan Nazan Şara Şatana şol bir wagtyň özünde telewizion edebi gepleşikleri hem alyp barýar. Onuň häzirki wagta çenli on dört kitaby neşir edildi. Senariýasyny ýazan iki çeper kinofilmi ekranlaşdyryldy. Türkiýäniň öz içindäki we daşary ýurtlaryň gazetlerinde makalalar bilen yzygiderli çykyş edýär.

Nazan Şara Şatananyň kitaplary Türkiýäniň Ýokary Halk mejlisiniň we Döwlet kitaphanasynyň goruna hem kabul edildi.

Birnäçe edebi baýraklaryň laureaty bolan Nazan Şara Şatana mifologiýa hakyndaky kitaplar tapgyry bilenem giňdeň tanalýar.

■ ABDYLKADYR GEÝLANY HEZRETleriniň KITABYnda AGZALÝAN ZÜMERRET KERPIÇLERI

Abdylkadyr Geýlany hezretleriniň "Syrlaryň syry" ("Kitab-ı Sirr Al Asrar") atly kitabynda zümerret kerpiçlerinden söz açmagy meniň muňa içgin üns bermegime sebäp boldy.

Germetika ýa-da başgaça aýdanymyzda "Zümerret kerpiçleri" ~ gadymy gresiýalylarda "Hermes Trismegustus" diýip atlandyrylan Germes Trismegistiň taglymatyny beýan edýän köne grek we latyn dilinde ýazylan elýazma parçalaryň jemine berilen atdyr.

Mahal-mahal ýazyp ýören "Daşlar" kitabyndan söz açýaryn. Ýöne ony hiç ýazyp gutaryp bilemok. Her gün bir bahana tapylýar, bu bolşum bilen ony haçan dynaryn, haçan kitap bolup çykar we men onuň üstüne ýene näçe kitap ýazyp neşire bererin, ony özüm bilemok dogrusy...

■ Indem zümerret kerpiçlere küýümi berdim

Zümerret kerpiçler germetik ýazgylaryň içinde iň esasysy hasaplanýarmyş. Muny okanymda hasam ünsümi çekdi. Kerpiçler we daşlar. Ynha-da, meniň "Daşlar-kyýamat-2023" atly neşire goýberiljek kitabym.

Bular gadymy Müsürde mukaddes elipbiý bilen ýazylan gadymy asyl nusgalaryň dürli ýazuw formalaryna terjime edilen nusgalarynyň bölekleyin köne grek we latyn diline geçirilen bölek-bücek parçalarymyş.

Pikir beriň, bu kerpiçler orta asyrlardan bäri üns merkezinde. Bu kerpiç ýazgylar bu işiň hünärmenleriň, ylmy barlagçylaryň ýa-da iň bolmanda gyzyklanýanlaryň bilesi gelýän ýazgylarydyr. Kerpiçleriň nähili tapylandygyna degişli myş-myş kän. Olaryň in hakykata golaýy: Aleksandr Makedonskiý Germesiň mazaryny tapanda şol guburyň içinden kerpiçleri-de tapyp alypdyr. Üns beriň, tapylan kerpiçler ýöne bir kerpiç däl, olar ýap-ýaşyl öwüsýän zümerret!

Bu ýerden zümerretiň tapylmagynyň birnäçe sebäbiniň bardygyny aýdylýar. Mundan gowy baş çykarýanlaryň aýtmagyna görä:

- Ýaşyk reňk – ýaşyl maýsalygy alamatlandyryandygy üçin;
- Okultistik tradisiýada danalygyň simwoly ýaşyldygyny üçin;
- Hristianlykda-da ýaşyl reňkiň ynanjyň simwolydygy üçin.

Germetik ýazgylaryň birnäçesi ellinleşen Müsüre degişlimiş.

Geň galaýmaly, bularyň ählisiniň düýbi gadymy Müsürde birigäýär. Göýä düşünp bolmaýan zatlar Müsürde düşüner ýaly

bolýar. Hakykatda bilinmeyän zatlar bilinenlerden has köpdürem welin, ol ýerlerde başga-başga dünýä bar ýaly...

Sözümiň şu ýerinde ýazgylardan sitata getirmek isleýärim. Bu ýazgylaryň grek dilinde asyl nusgasynyň barlygy güman edilýär, emma häzire çenli bitewi ýazgy tapylanok. Diňe ýigrimä golaý arapça wersiýasyna duş gelindi. Zümerret kerpiçlerde ýazylan ýazgylar hem diýseň täsin. Ynha, onuň terjimesini Siziň dykgatyňyza ýetirýärim:

1. Ýalan ara goşulmazdan dogrudyr, anykdyr we örän hakykatdyr.
2. Aşakda bolan yokarda bolan ýalydyr, ýokarda bolanam aşakda bolan ýalydyr we ikisi birlikde bir zadyň gudratyny amala aşyrarlar.
3. Ähli her bir zat birlikden gelyänliginden, birligiň düşünjesinden gelipdir. Şeýdibem her bir zat bu bir zada sazlaşykly orta çykdy.
4. Gün onuň atasydyr, Aý enesidir. Şemal ony garnynda göterdi, ýer ony ekläp-saklady.
5. Dünýäniň ähli güýjünün atasy şudur. Eger onuň güýji topraga ýetse hemme zada-da ýetýändir.
6. Topragy otdan, subtil (mikro mukdarda fiziki we ruhy täsirlere alyp barýan energiýa tolkuny) bolany ýygjamyndan aýyrmaly bolarsyň. Muny aýratyn ussatlyk bilen ýerine ýetirmeli.
7. Toprakdan asmana çykar we täzeden ýere iner, ýokarda we aşakda bolanyň güýjünü özüne alar. Şeýdip bütin dünýäniň ýeňşi seniňki bolar. Şonuň üçin ähli garaňkylyk senden daşlaşar.
8. Bu ähli güýçleriň iň güýçlüsi, çünki her subtil zady ýeňer, her gaty närsäniň içine girer.

9. Dünýä-de şeýdip ýaradylypdy.

10. Haýran galadyryjy biçüwler şundan çykdy, bularyň özeni şu ýerdedir.

11. Şonuň üçin maňa üç gezek Beýik Germes diýdiler. Sebäbi bütin dünýäniň filosofiýasynyň üç bölümi-de maňa degişli. Günüň eden işleri hakyndaky aýdanlarym şunuň bilen tamamlanýar.

Bulary okanyňda aklyň çaşmazlygy mümkin däl. Düşünjek bolsaň köp okamak, köp agtarmak gerek. Bu makalamy siziň hem haýran galyp okarsyňyz we "Zümrüt ýazgylar" barada ýene nämeleri öwrenip bolarka diýersiňiz diýip umyt edýärim.

■ Germetikadaky şahyrana setirlerden:

"Diňläň, eý, palçykdan çykan adamlar!

Azsalym oýlanyň, ynsan döreýşin

Ene ýatgysynda kemala gelşin.

Şeýle ussatlygy aklyňa aýla

Hem-de gözläp başla ol Senetkäri.

Şol ajap görnüşe şekil girizip

Kim çyzdyka onuň didelerini?

Kim açdyka gulagynyň, burnunyň

Hem-de bokurdagynyň deşiklerini?

Kim onuň damarny uzaldyp ýene

Bir-birine mäkäm baglap goýduka?

Kim döretdi ystyhany-süňküni,

hem etini hamy bilen kim örttdi?

Kim aýyrady barmaklaryň arasyn?

Kim düzledi dabanyň astyny?

Kim taýýarlap bildi onuň ýüregni?

hem boş ýerler goýup jigerlerinde?

Kim görkünü etdi göze gelüwli,

Kim saklady içegäni içinde?

Näçe dürli melhem ulanyldyka,

Näçe senet eserleri döretdi
Döretmeklik üçin ýeke ynsany? (...)
Gözüň bilen görjek bolsan sen Ony
Ajaň gurluşyna bak sen älemiň,
Görýän her zadyňa erki ýetip dur.
Goýan kanunyna, bolan her işiň
Hem bolhak işleriň ajaňlygyna bak!
Alysa özüne berilen künçde
Bir eýläk, bir beýläk aýlanar ýyldyz.
Neçüýn bar ýyldyzlar bir ýoly tutmaz?
Her biriniň ýeri taýynlan kimkä?
Bulary ýaradan, bulaň Eýesi,
Hökman bir ýerlerde bar bolaymaly!
Mümkin däl tötänden orta çykmagy,
Bu zatlaň barysy haçanam bolsa
Ýaradylan bolaymaly, şübhesiz!
Diňe ölçege sygmadyk
orta çykýandyr "tötänden".

Filosofiýa